

Feuilleton.

Píše T. J. Klíma z Renfrow, Okla.

Zajisté že všichni čtenáři ověří, že osmou glossou p. Havlasova a jsem jist, že aspoň polovička bylo jako mně. Harlo Davidova, Bráno Jerišská, on si dovolil říci, že sotva se najíme, pravím sotva že se najíme, sednem a přím přý do Svornosti hanebné a nevzdělané dopisy, za něž bychom přý se mohli stydět.

Neří tohle to, Roucho Adamo, troufalost bezuzdná! Takhle se nám, vím, nám svobodomyšlím, kazí vánoční svátky, Ježíšek a všecko? Himilajdon, kdyby měl pan Havlasa aspoň trochu citu v těle a jen trochu ohledu, byl by počkal až po novém roce, ale on ne a ne. A vzpomene si zrovna před Krismusem!

Aby do něho tisíc a nic víc! Myslí, páni čtenáři, kteří píšeme ty hanebné dopisy, že vám bylo jako mně. Ani ta jablka, ani ty ořechy nám nechutnaly — a ba ani to pivo. Všecko bylo odporné, nechutné — a víme, co nechutná, zdraví neslouží. A toho všeho vinea je ten pan Havlasa.

Už tu byli jiní cestovatelé na návštěvě, ale takhle do očí si to aetroufalil říci, tak upřímně, ba odvážlivě! To si nechali až byli pryč, abychom se jim nemohli svěditi po kobyčkách. A pan Havlasa také, když řekl to nejlepší zmlizel. A má také štěstí, že utekl; ten by byl dostal.

Byl bych panu Havlasovi pomohl v jeho boji, ale nyní si udělal ze mne nepřitele na život a na smrt. Bylo mi uloženo Vám odepsati, pořádně zvochlovati a vynadati. To taky udělám a budete vidět, že od Vás ani pes kus chleba nevezme, vy posere, Vy, Vy, Vy! Škoda, že když chci někomu pořádně vyčinit, vždy mi stoupne krev do hlavy, tváře zbrunátní, spánky klepou jako cepy, a pak už nemohu mluvit, pouze vydávám skřeky.

Proč mám p. Havlasu já zvalchovat, jest na bludni. Jest vám všem zajisté známo, že jsem veřejně uznán za zcestovalého člověka, zrovna tak jako on. A po něvadž mnozí můj cestopis neznaří, uvedu ho v krátkosti, aby do znali, že autoritou jsem, a na vědomostech cestovních, že mi neschází.

Když mi bylo 12 roků, šel jsem na pouť do Přeštic, myslím že se to tak jmenovalo, nesl jsem ko rouhev a to přý mám o jeden stu píněk blíž do nebe.

V roce 13tém věku svého, byl jsem na pouti ve Vlachově Bězi, tam jsem hrál o krejcarý po celé odpoledne a večer přinesl jsem drobných plnou kapsu. Chrám Páně jsem v Bězi neviděl a přišel jsem domů dříve než procesí.

Jako muž 14letý, byl jsem na pouti na sv. Hefe, u Přebírami. To bylo už před 25ti lety a to ještě pan Havlasa o světě ani nevěděl. Modlil jsem se po schodech od Přebírami až na sv. Horu, prošel jsem křížovou cestu, vyzpytoval jsem všechny zázraky tam namalované, viděl jsem tu kapli zázračnou, kde přý byla panna Maria umístěna a kde nechtěla zůstat, kde malta se zdí za trest opadala a všichni svatí tam umístěni se rozpadali. Jedl jsem tam kyselé okurky, spal jsem na slámě, a proto jsem scestovalý a mohu p. Havlasovi říci co a zač. A kdo jiný by to také dovedl?

Teď rozebereme celý ten Váš manévř, kde nás chcete tak snižiti, a urážeti, nás svobodomyšlné dopisovatele do novin, nás, kteří jsme výkvětem zdejší inteligence, nejvzdělanější části zdejšího národa, nebo větve, jak jste nás ironicky nazval. Těhle Vám neodpustíme! My inteligenti, že píšeme nevzdělané dopisy?

Vy se domníváte pane, že když jste slézal Tatry, Alpy, Apenininy a jiné hory, že jste velkým? Což kdybyste se byl díval na sebe se shora, viděl byste, že jste docela maličkým. A nyní nás chcete poučovat a kdo ví byl-li jste také na sv. Hefe? Vy jeden nescestovalý cestovatel, Vy, Vy, Vy!

Jednou jste napsal, že mezi námi panuje závist a jak to prosím Vás víte, když jste tu jen malou chvíli? To já bych mohl o tom psáti celé knihy, že si nepřijeme ani vlasů na hlavě, ani práci, ani lepší postavení. A což když obchodník rozšířil svůj závod, nebo farmář svoji farmu, to je teprve mela, to je křivka, to je nadávek. A vidíte, já to všecko vím, ale mlčím, protože lépe se s každým shodnu a snadněji všim prokloužu. A Vám dávám moudrou radu, fide se dle mne, a budete mít pokoj.

Jinde zase povídáte, že novináři kazí lid uveřejňováním křivk a citujete kus kapitoly románu "Kníže Hor." Loupežník skočil z okna, strážník po něm střílil, z téhož okna a trefil ho do čela, zrovna do čela. Vy myslíte, že by to nemohlo býti pravda? Vždyť může kule opsati křivku a trefit třeba ješom v románě. Anebo což když onen strážník střelil na protější dům a kule se odrazila? Asoň v tom románě je znáti nauku o odrážení předmětů, a věc je vysvětlena. Takové křivky jsou dobré pro nás, poněvadž se učíme přemýšlet, jak může takový loupežník žít dále s nožem v srdci nebo s podřezaným křtánem, nebo dělat krkolomné přemety, jak o tom povídají kapitoly následující.

Vy myslíte, že to čteme, a čteme-li to, že tomu rozumíme? Kdybychom tomu rozuměli, nebudeme to čísti a proto nás křivky nekazí. My proti nim jsme obrněni, nás se to uetkne. Ale Vy si dejte pozor, Vy jim chcete rozumět, Vám to škodí, Vy byste si jako vých věcí neměl ani všimati a punktu. Myslíte, že my něče mu věříme? Dějinám a zeměpisu, my už dávno přestali věřit. Kdo nám za to ručí, že jest to správné, to co vytisknou v New Yorku, v Chicagu, nebo v Praze? Myslíte, že my vám věříme, že jste někde byli? Můžeme věřiti Vám nebo Kofenským, že jste někde cestovali, když my jsme s Vámi nebyli? My, pane Havlaso, nevěříme nic, my máme svou vlastní darmomluvu a blafovédu. To je ta pravá americká svobodomyšlnost a tu Vy jste v Americe ještě nestudoval a proto nemáte právo povídati čemu my lépe rozumíme. Vy jeden svobodomyšlný, Vy, Vy, Vy!

A což se Kristus nehodí pro každého? Komunista praví, že byl komunistou, socialista, že byl socialistou, že chtěl založiti království boží zde na zemi. Demokrát praví, že byl demokratem, populistu, že byl populistou, protože odsuzoval boháče a chválil chudáky. Republikán, rád si ho také přivlastní, neboť odpověď, kterou dal oněm farizeům a zákoníkům ohledně penízu: "Dávejte co je císařovo, císaři, a co je božské, Bohu," je velice chytrá a vykutálená odpověď, již mnozí prolhaní demagogové užívají. A trempové myslí, že byl trempem, aby přece měli také nějakého patrona.

A že my v "pravdě" svobodomyšlní jsme fanatici, jako katolíci, to my víme sami. Ale nač bychom my tu v Americe měli náboženskou svobodu, a jak prosím Vás chcete, abychom tu svobodu uplatnili jinak, než udávat kněžím a katolíkům. A nám ta svobodomyšlnost přijde laciněji, nemusíme na kostel a kněze platit, nemusíme se modlit a do kostela chodit! Na národní podniky také nemusíme nic dát, protože to je národní šebrota, a pane, Vy ani nevíte, jak

to všecko přijde lacině, je-li člověk svobodomyšlným.

A že novináři kazí špatnou četbou náš lid, prosím Vás co je Vám po tom? Naši novináři musí sami vědět, co nejvíce táhne a co doveďe náš lid pobavit. Kdo chce kam, pomozme mu tam.

Že bychom, když se trochu najíme a trochu si pomůžeme, nabylí rozumu a psali takové hanebné dopisy do novin, to přece není nic zlého. V Irsku, když se urodí, tam dělají ještě horší věci; žení se, vdávají a tak dále. A jak došli zprávy, i v Čechách letos se urodilo hodně brambor. Tam bude ženitby a rozumu! A od toho tady uchovej nás Pane!

Svíta, svítá...

Denně dochází nás řada dopisů, po jejich přečtení nedovedeme se ubrániti upřímné radosti, že v boji našem za lepší tudoucnost a nápravu v českoamerickém životě jde s námi celá myslící veřejnost. Svítá už u nás, svítá... Jsme mile potěšeni tím, že krajané naši přemýšlejí, dovedou už rozeznáti dobré od špatného a duši otíravující od povznášejícího. A v řadách těch tisíců, jimž náš zápas není lhostejným, jdou svorně všichni, bez rozdílu politických stran a vyznání a jsou to hlavně české ženy, které v první řadě se ozvaly. Už tato okolnost posiluje nás v boji a utvrzuje v nás myšlenku na možnost vítězství... Vítězství myšlenky dobré a upřímné, vyšle z bolesti tisíců nad bilancí roků předcházejících. Otiskujeme dnes dva z té spousty denních dopisů, plných radosti z obrození, listů upřímných, překypujících povzbuzujícími slovy a souhlasem. A doufáme, že každý aspoň trochu přemýšlejší člověk bude sdíleti radost tu s námi. A až jednou v budoucnu poslední z nešvarů, proti nimž dnes bojujeme, bude patřiti minulosti, poukážeme na to, že to byla práce společná nás všech, i těch kteří třeba jen slovem jediným, nebo souhlasem učastenství v boji našem projevili...

Thornburg, Neb. — Ctěná redakce, přeji Vám v novém roce mnoho zdraví, štěstí a božího požehnání. Ani jsem si nepomyslil, že váš list bude kde koho zajímati. Mimo wilberského "Přítele Lidu" ještě žádný list svobodomyšlný neozval se tak rozhodně proti krvavému čtení jako váš "Pokrok Západu," proti krvakům chicažským, které náš lid jenom ohlupejí. Nikdy neohlížejte se na útoky nepřátel, ani na to, ztratíte-li několik odběratel. Měli jste tak udělati dávno a ruku podat katolickému tisku a ruku v ruce potřáti ten zlořád a přičinili se o to aby nebylo toho sočení a všichni v přátelském poměru vedle sebe žili. Jsme-li rozešťvaní ve dvě strany, nemůžeme na národním poli mnoho dokázat. Katolickému tisku vinu nelze dávat, protože co bylo v jeho silách, to snažil se učinit. Nesmíte se také divit, že katolický lid a naši duchovní stranili se časem národním hnutí a života, když viděli, v jakých rukou často jeho řízení se nacházel. Bude-li jednat více svobodomyšlných listů tak jako váš, bude snad přece jednou smír a pokoj. Čest budí též paní Becková, z Wilber, kterou též osobně znám. Nikdy nestavěla se do popředí, byla vždy tichá, jen pro rodinný kruh zaujatá, ale když dostalo se českým ženám takové urážky od "Svornosti," dovedla se ozvati. Nyní měli by se spojití všechny ženy v tomto boji, všechny které neztratily lásku k rodné řeči a rodině. Frant. Brož.

Munden, Kansas. — Ctěná redakce! První den v novém roce

zvěstoval nám, že možno nám už očekávat jenom snů a opravdu také druhého dne, byla jsem země pokrytá. A dnes, ticho, pusto vůkol, ukončen lidské práce úkol, o jak se raduje ta velička milá, že v příhodné době pilnou byla; bohaté zásoby před hladem jí chrání, když snů a mráz z úlu vyletnout jí brání. Tak asi také milí farmáři se radují, že v příhodné době pečliví byli, a za krásných časů kornu sklídlí. Nyní budou mít více času přemýšlet, číst a psát; kéž by také četli a přemýšleli a hleděli přispěti k lepšímu poznání a ušlechťování sebe i svých blízkých. Paní Sixtová ze státu Iowa, hle, jak šlechta přemýšlela; kéž by se našlo více takých žen, a román "Kníže hor," hodily do kamen. I já chápu se péra, abych odsoudila tvrzení "Svornosti," že české ženy rády čtou podobné romány. I já bych podobný román hodila docela klidně bez zármutku do kamen. Zajisté že jsou to lidé nečestní a nepoctiví, kteří vylévají si zlost a zášť proti člověku poctivých snah a často se ani nepodepíšou, jako by se za to styděli. Ovšem že při takových anonymních šípech krev neteče, ale možno, že některému napadenému srdce zakrvácí. Často se mi zdá, čtu-li nějaký podobný článěk, že se kdosi v dálece řabelsky chechtá... Jak už jinak hřeje článěk Otakara Charvata, oněhdy v "Pokroku" otištěný. Ten zajisté dobře postřehl ten kámen úrazu, a ty nástrahy, jež mnozí rádi svým spolubratřím v cestu kladou. Tak dlouho se se dzbánkem pro vodu chodí, až se ucho utrhne a pak se ukáže, že ve dzbánku byla otrava a prašivina. Matky a ženy! Která z vás má ruku schopnou ku psaní, neleňte a ozvěte se proti těm, kteří naši českou řeč podobně jenom tupí, hanobí a v nevěznost uvádějí. Tisknu vše ruku paní Beckové z Wilber; ta zajisté mluvila jmenem všech poctivě smýšlejících žen. Zastala se neohroženě p. Havlasu, který nebal se pozvednouti svého hlasu proti všem těm nešvarům. Myslí, že každý všeho si všimající a myslící člověk často sám sebe se ptá, tak jako paní Becková... Přeji v nastávajícím novém roce všecko dobré, všem čtenářům "Pokroku".

Barbara Rundus.

Zdraví jest největší bohatství!

Kdo chce býti zdrav, musí jísti čistě pokrmy. K tomu je nevyhnutelně třeba čistě mouky. Naše mouka je zdravá a čistá, bez chemie. K dostání ve všech nejlepších obchodech. Jestli jí váš obchodník nemá, požádejte ho, aby jí objednal na zkoušku, nebo si pro ni přímo dopište na níže uvedenou adresu a my vám jí dodáme až na vaši stanici za ceny mírné. Až okusíte Svobodu pravou žitnou a White Lily Patent neb Blue Stem Patent mouku, pak řeknete, je-li rozdíl mezi moukou naší a onou, jakou jinde dostáváte. Ceny na požádání. Veškeré objednávky adresujte:

Able Milling Co.,
Able, Neb.

Dr. A. E. Waněk

český lékař

V ASHTON, NEB.

Úřadovna v Ashton lékárně. Na požádání poslouží svědomitě všem krajanům z blíзка i z dále! Zvláště krajané v okolí Farwell mohou se na něho s úplnou důvěrou obrátiti.

Johánek Bratri

první třídy saloon

1402 William ul., Omaha, Neb.
Dobrá vína, likéry a doušky. — Chutný zákusok vždy po ruce.

vědět ničeho jiného, než právě tato dvě fakta. Srdce cítila, trpěla, toužila do minulosti, ... a když přestala tlouci, zpráchnivěla a rozpada se v nívec; budoucnost nebude vědět o srdcích těch prvých osadníků, o jejich bolestech a snech, o jejich sebezapřání a mučednictví. Mozky zmlizaly se v bouřích myšlenek; nebylo záhad, jejíž tajemnost nebyla by se dotkla mozků; ale mozky přestaly myslit, zpráchnivěly a rozpady se v nívec, a pro budoucnost samy zůstanou jen záhadou, nad níž však nikdo si nebude hlavy lámat, nad níž mnozí leda rameny pokrčí. Duše byly v těch lidech a ty duše měly svou historii; ale duše rozpadly se v prach zároveň s těly; nezbylo nic, co bylo by svědectvím, že byly veliké bolesti a touhy, veliké sny a city v těch duších...

Nebyly tedy veliké ideje v tom životě, anebo bytost národa tápá teprve na cestách a hledá, kudy by vyšla do záře vítězství? Smutné faktum, že Češi američtí nedali jediného talentu literatury ani americké ani české, a že dosud nemají věrného obrazu svého života v českém písemnictví, ba ani význačnějších pokusů, — to nepopíratelné faktum jest jen předchůdným stavem, povrchem, pod nímž to kvasí a zraje, anebo je počátkem konce, — zrcadlem skutečnosti chladné a nehybné, lhostejné a nezměnitelné? A kde jsou příčiny? Co způsobilo, že hnus rozlezl se veřejným životem? Co způsobilo, že veliká myšlenka osvobození od náboženských předsudků snížena byla na výstřední a sprosté štvánice, na prostředek k vydělávání peněz? Co ničilo všechny myšlenky, jemnější city? Co zdržovalo Čechy americké ve vzdělání, v pokroku? Co vychovávalo nízký vkus vrstev a znemožňovalo touhu po něčem ušlechtilějším, vyšším, vznešenějším?

Tisk, který nazývám jest "žlutým" a do podrobnosti charakterizovan Svorností; tisk, jenž počnes nič cit a vkus obecnostva a jehož na neštěstí od scestí už odvrátit nelze, — ten tisk lze obžalovat před veřejností českoamerickou bez obavy, že dopouštíme se jen stínu čehosi, co jednou bylo by možno nazvati křivdou, předpojetím, nenávisti nebo čímkoli jiným...

Pokud jediný "krvák" bude se objevovat v českých listech, jež chtějí něco znamenat a nemají chuti být proskřibovaným zlořádem, ... pokud nezačne se s výchovou vkusu těch nejširších vrstev a pokud duše národa neoddechne si od špin, bahna, tmy a surového pokřívku, — potud nemůžeme doufat, že bytost národa projeví se jinak než mlčením. Pokud nebude touhy, nebude splnění

Prvním tedy, co nyní máme na práci: vychovávejme touhu v tom lidu, z touhy vyrůstá hojná řeč. A pak budeme mít jistotu, že žilo se tu také něčemu vyššímu, a že svědectví toho přečká nás k naší čestné památce —

Vlak v jakémnsi podivném tempu tluče se po kolejích, a v tom tempu myšlenky rozbíjejí se i zase splývají; psát chtělo by se mnoho, ale tam venku sněží, na obzoru mlhy se valí, a smutek číší z oblohy i ze země. Je těžko mít dvojit smutek na očích a zatím co píšeme o jednom, nedat se rušit oáim druhým —

Národní daň. — Dostali jsme celou řadu dopisů, v nichž myšlenka páně Havlasova s porozuměním je vítána a jí slibována podpora. Pronášeny jsou též různé návrhy, jež pro zajímavost uváejíme v příštím čísle.